

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ तथा सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको प्रथम त्रैमासिक प्रगति विवरण

आ.व. २०७७/०७८

श्रावण-असोज

प्रकाशक:

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

बबरमहल, काठमाण्डौ ।

विषयसूची

१. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको स्वरूप र प्रकृति	१
२. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको काम, कर्तव्य र अधिकार.....	१
३. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण.....	३
३.१. कर्मचारी संगठन संरचना.....	३
३.२. कर्मचारी संख्या विवरण.....	४
३.३. कार्यविवरण.....	५
३.३.१. नीती योजना तथा अनुगमन महाशाखा.....	५
३.३.२. जोखिम न्यूनीकरण तथा कार्यसञ्चालन महाशाखा.....	७
४. प्राधिकरणबाट प्रदान गरिने सेवा,	११
५. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका शाखा र जिम्मेवार अधिकारी,	१६
६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि,	१६
७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी	१६
८. निर्णयउपर उजुरी सुन्ने अधिकारी,	१६
९. यस अवधिमा सम्पादन गरेको कामको विवरण,	१६
१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद.....	१७
११. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची,	१७
१२. आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण,	१७
१३. अन्य विवरण	१७
१४. आ.व. २०७६/०७७ मा सञ्चालित मुख्य कार्यक्रम, आयोजना र उपलब्धिको विवरण.....	१८
१५. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको वेवसाइट.....	१८
१६. वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवम् प्राविधिक सहयोग र सम्झौता विवरण.....	१८
१७. सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सो को प्रगति प्रतिवेदन	१८
१८. वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधि.....	१८
१९. सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना उपलब्ध गराईएको विषय.....	१८
२०. सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सो को विवरण	१८

१. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको स्वरूप र प्रकृति

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १० बमोजिम यस राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको स्थापना भएको हो । कार्यकारी प्रमुखको नियुक्ति २०७६/०७/२९ गते भएसँगै प्राधिकरण स्थापना भएको हो । सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद् रहेको छ भने माननीय गृहमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति रहेको छ । परिषद् र समितिको सदस्य-सचिवका रूपमा यस प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख रहने व्यवस्था ऐनले गरेको छ । यस प्राधिकरणले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी केन्द्रीय स्रोत निकायको रूपमा कार्य गर्ने अधिकार रहेको छ । हाल यसको कार्यालय बबरमहल, काठमाण्डौमा रहेको छ । प्राधिकरणको स्थापनासँगै विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा तदारुकताकासाथ अघि बढेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार केन्द्रमा प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद् रहने व्यवस्था छ । यसले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा योजनाहरू तर्जुमा गर्ने कार्य गर्दछ । परिषद् मातहतमा रहने गरी गृहमन्त्रीको अध्यक्षतामा कार्यकारी समिति रहने र उक्त समिति अन्तर्गत रहने गरी राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको व्यवस्था गरिएको छ । त्यसै गरी उक्त ऐनले प्रदेश स्तरमा मुख्यमन्त्रीको अध्यक्षतामा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति रहने जसले परिषदबाट स्वीकृत राष्ट्रिय नीति तथा योजनाको अधीनमा रही प्रदेशमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने गर्दछ । सोही ऐनबमोजिम हरेक जिल्लामा प्रमुख जिल्ला अधिकारी संयोजक रहने गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति रहन्छ भने गाउँ/नगर कार्यपालिकाका अध्यक्ष/प्रमुखको अध्यक्षतामा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको गठन हुने व्यवस्था छ ।

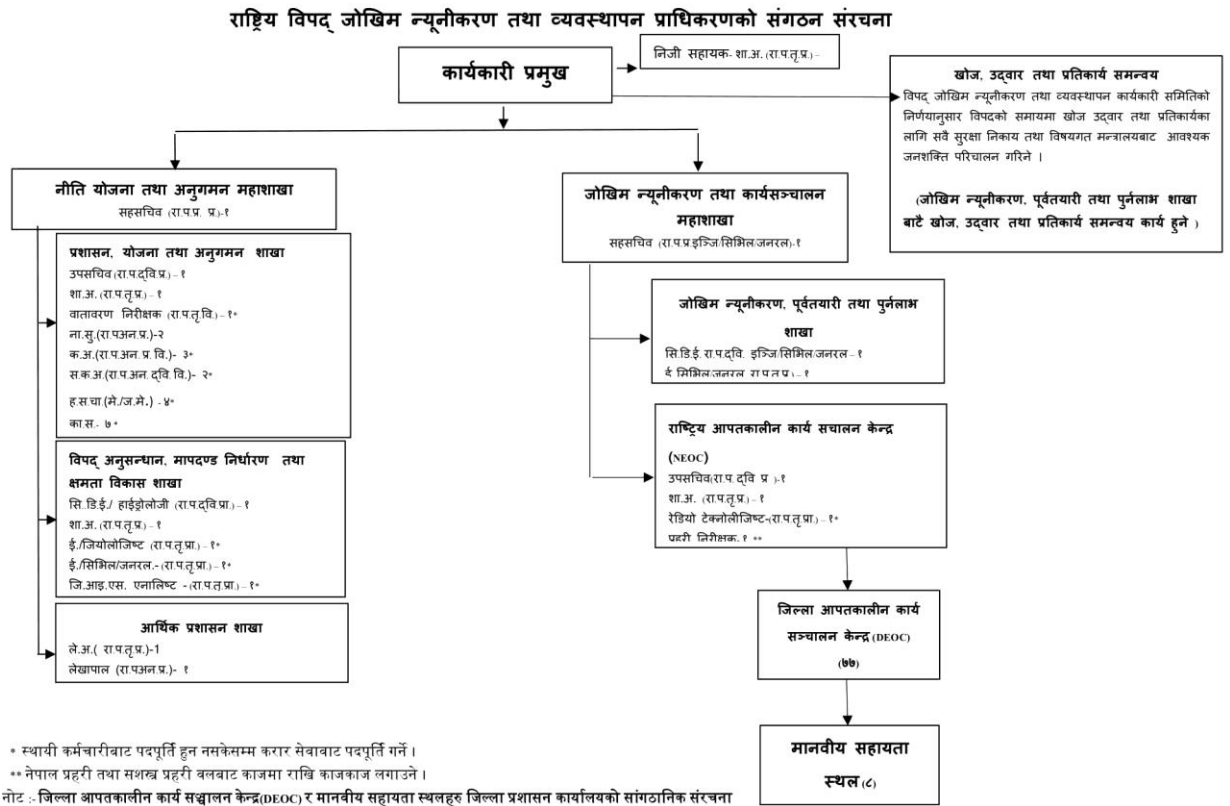
२. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) परिषद् तथा कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत योजना, कार्यक्रम तथा निर्णय कार्यान्वय गर्ने, गराउने,
- (ख) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी केन्द्रीय स्रोत निकायको रूपमा कार्य गर्ने,
- (ग) नदी नियन्त्रण, बाढी, पहिरो, भूकम्प, भू-मण्डलीय तापमान वृद्धि, जलवायु परिवर्तन, भू-उपयोग र विभिन्न प्रकोप तथा विपद्का सम्भावित कारक र न्यूनीकरणका उपायको विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने, गराउने,
- (घ) प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आवधिक योजना निर्माण गर्न आवश्यकता अनुसार आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- (ङ) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा गैरसरकारी संस्था, निजी क्षेत्र एवं स्थानीय समुदायलाई संलग्न गर्ने, गराउने तथा तिनीहरूको कार्यमा समन्वय एवं सहजीकरण गर्ने,
- (च) सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा खोज तथा उद्धार समूहको गठन तथा क्षमता विकास गरी प्रभाकारी खोज, उद्धार तथा राहत प्रदान गर्ने, गराउने,
- (छ) विपद्को घटना हुनासाथ त्यस्ता घटनाबाट असर पर्न सक्ने क्षेत्रमा रहेका व्यक्तिलाई उद्धार गर्ने, गराउने र विपद् प्रभावित बासिन्दाको जीउधनको भरपर्दो सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्ने,

- (ज) विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि सुरक्षा निकाय, खोज तथा उद्धार समूह, फ्लाइङ्ग स्क्वाड, स्थानीय समुदाय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नेपाल स्काउट, स्वयंसेवक, प्राविधिज्ञ लगायतका सरोकारवाला संस्थालाई परिचालन गर्ने, गराउने,
- (झ) विपद्का घटना पश्चात मानविय सहायताका लागि आउने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खोज, उद्धार समूह एवं प्राप्त हुने नगद तथा राहत सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने, गराउने,
- (ञ) विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा प्राप्त हुने अन्तर्राष्ट्रिय, द्विपक्षीय एवं बहुक्षीय सहायताको एकीकृत अभिलेख राख्ने,
- (ट) राष्ट्रिय विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको विकास तथा सञ्चालन गरी विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्कको सङ्कलन, विश्लेषण, भण्डारण तथा सम्प्रेषण गर्ने, गराउने,
- (ठ) नेपाल सरकारका विभिन्न निकाय लगायत अन्य संस्थालाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित विषयमा सल्लाह सुझाव दिने,
- (ड) सार्वजनिक संस्था तथा व्यावसायिक प्रतिष्ठानले आफ्ना कर्मचारी तथा कामदारलाई दिनु पर्ने विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आधारभूत अभिमुखिकरण तालिमको विषय र मापदण्ड तोक्ने,
- (ढ) विपद् व्यवस्थापनका सम्बन्धमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीयस्तरका प्रशासनीक तथा सुरक्षा संयन्त्र तत्काल परिचालन हुने गरी दुरुस्त राख्न लगाउने,
- (ण) विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, गराउने,
- (त) विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि भू-विज्ञान, भूकम्प विज्ञान, जल तथा मौसम विज्ञान, भौगोलिक सूचना प्रणाली, दूर संवेदन (रिमोट सेन्सिङ) प्रणाली, पूर्व चेतावनी प्रणाली लगायतका आधुनिक तथा परम्परागत प्रविधिहरूको अध्ययन, अनसुन्धान गर्ने, गराउने र उपयुक्त प्रविधिको उपयोग गर्ने, गराउने,
- (थ) विपद्का सम्भावित घटनाको बारेमा सम्बन्धित सबैलाई पूर्व जानकारी गराउन, तत्काल सूचना सङ्कलन, विश्लेषण तथा सम्प्रेषण गर्ने र खोज, उद्धार तथा राहत सम्बन्धी कार्यको समन्वय तथा परिचालन गर्न राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने,
- (द) विपद्को समयमा तत्काल परिचालन हुने गरी फ्लाइङ्ग स्क्वाड गठन गर्ने,
- (ध) विपद्को समयमा खोज, उद्धार तथा राहत कार्यका लागि तत्काल परिचालन गर्ने स्वयंसेवक ब्यूरो गठन गर्ने,
- (न) विपद् प्रभावित क्षेत्रका नागरिकहरूलाई अस्थायी पुनर्स्थापना तथा सिकाइ केन्द्रको निर्माणमा स्थानीय समुदाय एवं स्वयंसेवकहरू परिचालन गर्ने, गराउने,
- (प) विपद् प्रतिकार्यमा निजी तथा गैरसरकारी संस्था, स्थानीय समुदाय तथा अन्य सरोकारवालालाई समन्वयात्मक रूपमा परिचालन गर्ने, गराउने,
- (फ) विपद्का लागि आपत्कालीन गोदाम घर सञ्चालन गर्ने तथा प्राप्त राहत सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने,
- (ब) विपद् बाट प्रभावित व्यक्तिका लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गर्ने, गराउने,
- (भ) विपद् व्यवस्थापनका सम्बन्धमा नेपाल सरकारका मन्त्रालय, विभाग तथा अन्य निकायले कार्यकारी समितिले निर्धारण गरेको भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्वाह गरे नगरेको विषयमा अनुगमन गरी कार्यकारी समिति समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्ने,
- (म) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

३. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण: नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको मिति २०७७/०६/११ को निर्णयानुसार स्वीकृत भई हाल कायम रहेको राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको संगठन संरचना देहाय बमोजिम रहेको छ ।

३.१. कर्मचारी संगठन संरचना

३.२. कर्मचारी संख्या विवरण

राष्ट्रिय विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण (दरबन्दी र हालको कर्मचारीको अवस्था)

सि.नं	पदको नाम	श्रेणी/तह	सेवा	समुह	दरबन्दी	कार्यरत	कैफियत
१	कार्यकारी प्रमुख	विशिष्ट			१	श्री अनिल पोखरेल	
२	सह सचिव	रा.प.प्रथम	नेपाल प्र.		१	१. श्री कृष्णहरि पुष्कर २. श्री हरिप्रसाद घिमिरे	दरबन्दी १ जना मात्र
३	सह सचिव	रा.प.प्रथम	नेपाल इ.	सिभिल	१	रिक्त	
४	उप सचिव	रा.प.द्वितीय	नेपाल प्र.	सा.प्रशासन	२	१.श्री जनार्दन गौतम २.श्री वेदनिधि खनाल ३. श्री दिलकुमार तामाङ NEOC	दरबन्दी २ जना मात्र
५	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय			१	रिक्त	
६	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय			१	रिक्त	
७	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	नेपाल प्रशासन	सा.प्रशासन	४	१ श्री विजयकुमार महर्जन (का.प्र.निजी सहायकको कार्य समेत गर्दै आएको) २ श्री भिमराज बस्नेत ३ श्री प्रकाश खनाल ४ श्री मालती पन्त ५ श्री गणेशदत्त ओझा ६ श्री सुशिल भण्डारी NEOC ७ श्री सन्तोष शर्मा NEOC ८ श्री जयकला राई NEOC ९ श्री कृष्ण रेग्मी NEOC	दरबन्दी ४ जना मात्र
८	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	लेखा		१	श्री राजेन्द्र ओझा	
९	मेटेरियोलोजिष्ट	रा.प.तृतीय	मेटेरोलोजी		१	रिक्त	
१०	इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	जनरल		२	रिक्त	
११	जियोलोजिष्ट	रा.प.तृतीय	जियो इन्जि.		१	रिक्त	
१२	वातावरण निरीक्षक	रा.प.तृतीय			१	रिक्त	
१३	जि.आई.एस.एनालिष्ट	रा.प.तृतीय			१	रिक्त	
१४	रेडियो टेक्नोलोजिष्ट	रा.प.तृतीय			१	रिक्त	
१५	नायव सुव्वा	रा.प.अनं.प्र.	सा.प्रशासन		२	श्री प्रमिलाकुमारी गुभाजु NEOC श्री सञ्जय श्रेष्ठ	
१६	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	लेखा		१	श्री प्रल्हाद विष्ट	
१७	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्र.			३	१. श्री संजिव कार्की (करार)	
१८	स.क.अ.	रा.प.अनं.द्वि.			२	रिक्त	
१९	ह.स.चा.	श्रेणी विहीन	मे/ज.मे		४	१. श्री दिनेस सुवेदी २. श्री रामबहादुर लामा ३. श्री सविन कटेल ४. श्री पञ्चकुमार राई	
२०	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	सा.प्रशासन		७	१.श्री उद्धवप्रसाद ढुंगाना २.श्री यज्ञप्रसाद मैनाली ३.श्री निर्मलादेवी रावल (करार) ४.श्री सुमित नेपाली (करार) ५.श्री सरस्वती ढुंगाना (करार) NEOC ६.श्री पार्वती मगर (करार) NEOC	
जम्मा:					३८		

३.३ कार्यविवरण

३.१.१. नीती योजना तथा अनुगमन महाशाखा

प्रशासन, योजना तथा अनुगमन एवम् विपद् अनुसन्धान, मापदण्ड निर्धारण तथा क्षमता विकास लगायत आर्थिक प्रशासन सम्बन्धमा समेत देहायका कार्यहरू यस महाशाखाबाट सम्पादन गरिन्छ ।

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी प्राधिकरणको वार्षिक नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने, गराउने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद् र कार्यकारी समितिबाट निर्णय भए अनुसार गर्नुपर्ने कार्यहरूको लागि योजना तर्जुमा गर्न, कार्यान्वयन गर्ने, गराउने साथै कार्यकारी समितिको निर्णय अनुसार सूचना सबै सरोकारवालालाई उपलब्ध गर्ने, गराउने ।
- प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आवाधिक योजना, दीर्घकालीन योजना, वार्षिक नीति, रणनीति निर्माण गर्न आवश्यकतानुसार आर्थिक एवम् प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- गृह मन्त्रालयसँग समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह लगायत अन्य निकायहरूसँग समन्वय गर्ने,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्न अन्तराष्ट्रिय निकाय/संस्था, गैरसरकारी संस्था, नीजि क्षेत्र, Civil Societyहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने साथै आवश्यक समन्वय गर्ने,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिले प्राधिकरणको संरचना, संगठन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी सर्वेक्षण गर्ने निर्णय गरेमा त्यस्तो सर्वेक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने,
- प्राधिकरणको प्रशासनीक (कर्मचारीको काज, भ्रमण, विदा लगायत) कार्य गर्ने, गराउने ।
- प्राधिकरण अन्तरगतका कर्मचारीको अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने, गराउने ।
- विपद् सम्बन्धी विभिन्न समारोह, दिवस, गोष्ठी, कार्यक्रम सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने ।
- विपद् सम्बन्धी सूचना प्रणाली (DIMS) लाई व्यवस्थित एवं प्रभावकारी रूपमा सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने ।
- विपद् सम्बन्धी अन्य निकायहरू Department of Hydrology and Metrology, Department of Mine and Geology आदिसंग Automation गर्ने कार्य गर्ने, गराउने ।
- मनसुन, बाढी पूर्व सूचना, जोखिम नक्सांकन, लगायत जलजन्य प्रकोप व्यवस्थापन सम्बन्धमा आवश्यकता/माग अनुसार प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूलाई प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- जलविज्ञान, जलगुण तथा थिप्रेनी र हिमनदी, हिमतालहरूको मोडलिङ मार्फत विगतको घटनाक्रमको विश्लेषण गर्ने तथा भविष्यको आउन सक्ने विषम परिस्थितिको आँकलन गर्ने (Reconstruction of past events and Scenario development of Future states)
- विषम हावापानीको अवस्थामा विशेष सूचकहरू (Index) को थप अध्ययन, अनुसन्धान विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र प्राधिकरणलाई उपलब्ध गराउने ।
- विपद् व्यवस्थापनका सम्बन्धमा नेपाल सरकारका मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह लगायत अन्य निकायहरूको सम्बन्धमा कार्यकारी समितिले निर्धारण गरेको भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्वाह गरे नगरेको विषयमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने, गराउने ।

- प्राधिकरणबाट सम्पादन भएका आवधिक योजना, क्षेत्रगत योजना, दीर्घकालिन योजना तथा वार्षिक कार्यक्रमहरूको समिक्षा गरी प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने, गराउने ।
- नेपाल सरकारले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका क्षेत्रमा गरेका द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय अन्तराष्ट्रिय प्रतिवद्धता र रणनीतिहरूको आवश्यकतानुसार कार्यान्वयन गर्ने, गराउने तथा सोको प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्बन्धीत निकायमा पेश गर्न सहयोग गर्ने ।
- प्राधिकरण मातहत रहने DEOC तथा मानवीय सहायता स्थलहरूको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गर्न, गराउने साथै DEOC तथा सहायता स्थलहरूको नियमित अनुगमन गर्ने, गराउने ।
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारबाट कार्यान्वयन भएको कार्यक्रमहरूको अभिलेख तथा विपद् सम्बन्धी सूचना अद्यावधिक गर्ने, गराउने ।
- सूचना तथा प्रविधि सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।
- प्राधिकरणको प्रशासनिक तथा खरिद इकाइको काम गर्ने, गराउने ।
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान खोज तथा विश्लेषण गर्ने, गराउने ।
- नदी नियन्त्रण, बाढी, पहिरो, भूकम्प, भूमण्डलीय तापमान बृद्धि, जलवायु परिवर्तन, भूउपयोग र विभिन्न प्रकोप तथा विपद्का सम्भावित कारक र न्यूनीकरणका उपायको विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने, गराउने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सीप, कौशल र चेतना अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्ने, गराउने,
- विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी अवस्थामा रहने ।
- विपद्का सम्भावित घटनाको बारेमा सम्बन्धित सबैलाई पूर्व जानकारी गराउन तत्काल नेपाल सरकारद्वारा तर्जुमा भएका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कानून, नीति, रणनीति, मापदण्ड र कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने,
- मौसमसँग सम्बन्धीत पूर्वानुमान, सूचना तथा जानकारीहरू तयार गर्ने साथै सो को जानकारी तत्काल सरोकारवालाहरूलाई उपलब्ध गर्ने गराउने,
- मौसम सम्बन्धी सूचना तथा जानकारी तात्कालिक रूपमा सरोकारवालाहरूलाई उपलब्ध गराउने,
- समग्र मौसमी अवस्थाको नियमित अनुगमन तथा विश्लेषण गर्ने, गराउने,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने सरकारी निकाय, गैरसरकारी संस्था र निजी क्षेत्रका कार्यक्रमलाई नेपाल सरकारको प्राथमिकता तथा आवश्यकताको आधारमा परिचालन गर्न मार्गदर्शन गर्ने र त्यस्ता कार्यको अनुगमन गर्ने, गराउने,
- सार्वजनिक संस्था तथा ब्यवसायिक प्रतिष्ठानले प्रतिष्ठानको प्रकृतिको आधारमा आफ्ना कर्मचारी तथा कामदारलाई दिनुपर्ने विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आधारभूत अभिमुखीकरण तालिमको विषय र मापदण्ड तोक्न, आवश्यकता अनुसार तालिम, प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू संचालन गर्न, गराउने,
- फ्लाइड स्क्वाडको लागि तालिम सञ्चालन गर्ने,
- विपद्बाट प्रभावित ब्यक्तिका लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।

३.१.२. जोखिम न्यूनीकरण तथा कार्यसञ्चालन महाशाखा

जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा पुनर्लाभ, विपद् अनुसन्धान, मापदण्ड निर्धारण तथा क्षमता विकास एवम् राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र सम्बन्धी देहाय बमोजिमका कार्यहरू यस महाशाखाबाट गरिन्छ ।

- सूचना संकलन विश्लेषण तथा सम्प्रेषण गर्न र खोज उद्धार तथा राहत सम्बन्धी कार्यको समन्वय गरी तयारी अवस्थामा राख्ने
- विपद् प्रतिकार्यको समयमा विषयगत निकायसँग छलफल गर्ने र परिचालन (Cluster Activation) का लागि कार्ययोजना बनाउने ।
- विपद्को समयमा नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, शशस्त्र प्रहरी लगायत सुरक्षा निकाय, स्वयमसेवक व्यूरो, फ्लाइङ्ग स्क्वाड लगायत संयन्त्र परिचालन गर्ने
- विपद् प्रतिकार्यमा निजी तथा गैरसरकारी संस्था स्थानीय समुदाय तथा अन्य सरोकारवालालाई समन्वयात्मक रूपमा परिचालन गर्ने, गराउने ।
- विपद्का लागि आपत्कालिन गोदाम घर सञ्चालन गर्ने, प्राप्त राहत सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने, विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, गराउने ।
- विपद् प्रभावित क्षेत्रका नागरिकलाई अस्थायी पुनर्स्थापना तथा सिकाई केन्द्रको निर्माणमा स्थानीय समुदाय एवं स्वयमसेवक परिचालन गर्ने, गराउने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्पर्क व्यक्ति (Focal Persons) को बैठक आयोजना गर्ने ।
- केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन समितिबाट जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम निकासी तथा विपद् प्रतिकार्यका लागि खर्च भूक्तानि सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- विपद्को समयमा विपद् प्रतिकार्यको लागि अन्तराष्ट्रिय द्विपक्षीय र बहुपक्षीय सहयोगको पूर्व तयारी बारे जानकारी लिने र सो व्यवस्था सम्बन्धी जानकारी सम्बन्धितलाई गराउने ।
- पूर्व तयारी, पूर्व सूचना तथा संचारको विषयमा अन्तर तह र निकाय बीच समन्वय र सहकार्य कायम गर्ने गराउने,
- विपद्का घटना पश्चात् द्रुत क्षति आँकलन गर्ने र पुनर्लाभ तथा पुनर्स्थापनाका लागि आवश्यक व्यवस्था र समन्वयात्मक कार्य गर्ने गराउने,
- विपद्बाट प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायलाई मानवीय सहायता उपलब्ध गराउँदा आधारभूत मानवीय मापदण्ड (Core Humanitarian Standard) को अनुसरण गर्न गराउन आवश्यक पहल गर्ने गराउने,
- विपद्का घटना पश्चात मानवीय सहायताका लागि आउने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय समूह एवम् प्राप्त हुने नगद तथा राहत सामग्रीको व्यवस्थापन र लेखाजोखा गर्ने, गराउने ।
- विपद् पुनर्लाभ तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धमा नेपाल सरकारका मन्त्रालय, विभाग तथा अन्य निकायलाई निर्धारित गरेको भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्वाह गरे नगरेको विषयमा अनुगमनको व्यवस्था गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने गराउने,

- पुनर्लाभ र पुनर्स्थापनाका लागि प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहसँग समन्वय, सहकार्य र साझेदारी प्रवर्धन गर्ने व्यवस्था मिलाउने र ती तहहरूले आ-आफ्नो भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्वाहको विषयमा अनुगमनको व्यवस्था मिलाई प्रतिवेदन गर्ने गराउने,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति र परिषद् बाट भएका निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी मापदण्ड, नक्सा, डिजाइन तयार गरी सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी कार्यान्वयन गर्न जोड दिने,
- विपद् जोखिम सम्बन्धित विकासलाई जोड दिई सार्वजनिक तथा निजी पूर्वाधार निर्माणमा आवश्यक मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने, गराउने,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी विषयलाई विकास कार्यक्रममा मूल प्रवाहिकरण गर्न आवश्यक प्राविधिक कार्यहरू गर्ने गराउने,
- सार्वजनिक तथा निजी भवन, सार्वजनिक सडक, पूल, विमान स्थल, लगायतको जोखिम मूल्याङ्कन गरी आवश्यक सल्लाह सुझाव प्रस्तुत गर्ने, गराउने,
- भूकम्प प्रतिरोधी तथा चट्याङ्ग प्रतिरोधी भवन निर्माण गर्न नमुना Building code बनाउने, कार्यान्वयनमा समन्वय गर्ने, गराउने,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान खोज तथा विश्लेषण गर्ने, गराउने ।
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पाठ्यक्रम निर्माण तथा तालिमको ढाँचा तयार गर्न सहयोग गर्ने, गराउने
- नदी नियन्त्रण, बाढी, पहिरो, भूकम्प, भूगर्भीय तापमान बृद्धि, जलवायु परिवर्तन, भूउपयोग र विभिन्न प्रकोप तथा विपद्का सम्भावित कारक र न्यूनीकरणका उपायको विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने, गराउने ।
- नेपाल सरकारका विभिन्न निकाय लगायत अन्य संस्थालाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित अध्ययन अनुसन्धान तथा मापदण्ड निर्माण तथा कार्यान्वयनका विषयहरूमा प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि भूविज्ञान, जल तथा मौसम विज्ञान, भौगोलिक सूचना प्रणाली, दूर संवेदन (रिमोट सेन्सिङ) प्रणाली, पूर्व चेतावनी प्रणाली लगायतका आधुनिक तथा परम्परागत प्रविधिहरूको अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, गराउने र उपयुक्त प्रविधिको उपयोग गर्ने गराउने,
- विपद् व्यवस्थापन आधुनिक सूचना प्रणाली विकास सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- विपद् जोखिमको अध्ययन तथा अनुसन्धानमा सरकारी निकायहरू, निजी तथा साझेदार, गैर सरकारी संस्थाहरू, रेडक्रस अभियानका अंगहरू, विश्व विद्यालय र अनुसन्धान केन्द्रहरू तथा अन्य सरोकारवालाहरू बीच सहकार्य र समन्वय गर्ने, गराउने,
- खडेरी, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी तथ्य, आंकलन, सूचना, जानकारीहरू अध्ययन गर्ने गराउने साथै विषम हावापानीको अवस्थामा विशेष सूचकहरू (Index) को थप अध्ययन, अनुसन्धान गरी विश्लेषण तयार गर्ने,
- संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा खोज तथा उद्धार समूहको गठन तथा क्षमता विकास गरी प्रभावकारी खोज, उद्धार तथा राहत प्रदान गर्ने, गराउने,

- विपद्का घटना हुनासाथ त्यस्ता घटनाबाट असर पर्न सक्ने क्षेत्रमा रहेका ब्यक्तिलाई उद्धार गर्ने, गराउने र विपद् प्रभावित वासिन्दाको जीउधनको भरपर्दो सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गर्ने गराउने,
- विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि सुरक्षा निकाय खोज तथा उद्धार समूह, फ्लाइड स्क्वाड, स्थानीय समूदाय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नेपाल स्काउट, स्वयम सेवक, प्राविधिक लगायतका सरोकारवाला संस्थालाई परिचालन गर्ने गराउने,
- विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि आउने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खोज तथा उद्धार समूह एवम् प्राप्त हुने नगद तथा राहत सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्ने गराउने,
- विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि प्राप्त हुने अन्तर्राष्ट्रिय द्विपक्षिय एव बहुपक्षिय सहायताको एकीकृत अभिलेख राख्ने,
- विपद्को समयमा अन्य सरकारी निकायका कर्मचारी आवश्यक पर्ने अवस्था आइ परेमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको निर्णय अनुसार कर्मचारी परिचालन गर्ने, गराउने,
- विपद्को समयमा प्राप्त राहत सामाग्रीलाई सुरक्षित रूपमा भण्डारण गर्ने र प्रभावितलाई पारदर्शी रूपमा राहत वितरणको व्यवस्था मिलाउने,
- विपद्को समयमा तत्काल परिचालन हुने गरी फ्लाइड स्क्वाड र स्वयम सेवक ब्यूरो गठन गर्न सुरक्षा निकायसंग समन्वय गर्ने गराउने,
- राहत संकलन र परिचालनमा दोहोरोपना आउँन नदिन एकद्वार प्रणाली अवलम्बन गर्ने गराउने,
- विपद्को समयमा विपद् प्रतिकार्यको लागि सुरक्षा निकाय, खोज तथा उद्धार समूह र संस्थालाई परिचालन गर्नुपर्ने भएमा प्राधिकरण मार्फत गृह मन्त्रालयसँग समन्वय गर्ने गराउने,
- विपद् प्रतिकार्यका अनुगमनको लागि अनुगमन संयन्त्रको व्यवस्था र परिचालन गर्न समन्वय र आवश्यक व्यवस्था गर्ने गराउने,
- खोज तथा उद्धार तत्काल सञ्चालन गर्न राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको हाताभिन्न कमाण्ड पोष्ट खडा गर्ने गराउने,
- आपत्कालीन कार्य संचालन तथा प्रतिकार्यको लागि अन्तर तह र निकाय बीच समन्वय कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्ने गराउने,
- विपद् प्रतिकार्यको विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने गराउने।
- संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा खोज तथा उद्धार समूहको गठन तथा क्षमता विकास गरी प्रभावकारी खोज, उद्धार तथा राहत प्रदान गर्ने, गराउने,

- विपद्का घटना हुनासाथ त्यस्ता घटनाबाट असर पर्न सक्ने क्षेत्रमा रहेका ब्यक्तिलाई उद्धार गर्ने, गराउने र विपद् प्रभावित वासिन्दाको जीउधनको भरपर्दो सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गर्ने गराउने,
- विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि सुरक्षा निकाय खोज तथा उद्धार समूह, फ्लाइड स्क्वाड, स्थानीय समूदाय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नेपाल स्काउट, स्वयम सेवक, प्राविधिक लगायतका सरोकारवाला संस्थालाई परिचालन गर्ने गराउने,
- विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि आउने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खोज तथा उद्धार समूह एवम् प्राप्त हुने नगद तथा राहत सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्ने गराउने,
- विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि प्राप्त हुने अन्तर्राष्ट्रिय द्विपक्षिय एव बहुपक्षिय सहायताको एकीकृत अभिलेख राख्ने,
- विपद्को समयमा अन्य सरकारी निकायका कर्मचारी आवश्यक पर्ने अवस्था आइ परेमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको निर्णय अनुसार कर्मचारी परिचालन गर्ने, गराउने,
- विपद्को समयमा प्राप्त राहत सामाग्रीलाई सुरक्षित रूपमा भण्डारण गर्ने र प्रभावितलाई पारदर्शी रूपमा राहत वितरणको व्यवस्था मिलाउने,
- विपद्को समयमा तत्काल परिचालन हुने गरी फ्लाइड स्क्वाड र स्वयम सेवक ब्यूरो गठन गर्न सुरक्षा निकायसंग समन्वय गर्ने गराउने,
- राहत संकलन र परिचालनमा दोहोरोपना आउँन नदिन एकद्वार प्रणाली अवलम्बन गर्ने गराउने,
- विपद्को समयमा विपद् प्रतिकार्यको लागि सुरक्षा निकाय, खोज तथा उद्धार समूह र संस्थालाई परिचालन गर्नुपर्ने भएमा प्राधिकरण मार्फत गृह मन्त्रालयसँग समन्वय गर्ने गराउने,
- विपद् प्रतिकार्यका अनुगमनको लागि अनुगमन संयन्त्रको व्यवस्था र परिचालन गर्न समन्वय र आवश्यक व्यवस्था गर्ने गराउने,
- खोज तथा उद्धार तत्काल सञ्चालन गर्न राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको हाताभिन्न कमाण्ड पोष्ट खडा गर्ने गराउने,
- आपत्कालीन कार्य संचालन तथा प्रतिकार्यको लागि अन्तर तह र निकाय बीच समन्वय कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्ने गराउने,
- विपद् प्रतिकार्यको विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने गराउने।

४. प्राधिकरणबाट प्रदान गरिने सेवा,

यस प्राधिकरण अन्तर्गतका महाशाखा तथा शाखाहरूको स्वीकृत कार्यविवरण बमोजिम प्रदान गरिने सेवा देहाय बमोजिम रहेका छन्

महाशाखा मातहतका शाखाहरू	प्रदान गरिने सेवा
<p><u>नीती योजना तथा अनुगमन महाशाखा</u></p> <p>१. प्रशासन, योजना तथा अनुगमन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> - विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी प्राधिकरणको वार्षिक नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने, गराउने । - विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद् र कार्यकारी समितिबाट निर्णय भए अनुसार गर्नुपर्ने कार्यहरूको लागि योजना तर्जुमा गर्न, कार्यान्वयन गर्ने, गराउने साथै कार्यकारी समितिको निर्णय अनुसार सूचना सबै सरोकारवालालाई उपलब्ध गर्ने, गराउने । - प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आवाधिक योजना, दीर्घकालीन योजना, वार्षिक नीति, रणनीति निर्माण गर्न आवश्यकतानुसार आर्थिक एवम् प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने । - गृह मन्त्रालयसँग समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह लगायत अन्य निकायहरूसँग समन्वय गर्ने, - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्न अन्तराष्ट्रिय निकाय/संस्था, गैरसरकारी संस्था, नीजि क्षेत्र, Civil Societyहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने साथै आवश्यक समन्वय गर्ने, - विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिले प्राधिकरणको संरचना, संगठन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी सर्वेक्षण गर्ने निर्णय गरेमा त्यस्तो सर्वेक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने, - प्राधिकरणको प्रशासनीक (कर्मचारीको काज, भ्रमण, विदा लगायत) कार्य गर्ने, गराउने - प्राधिकरण अन्तर्गतका कर्मचारीको अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने, गराउने । - विपद् सम्बन्धी विभिन्न समारोह, दिवस, गोष्ठी, कार्यक्रम सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने - विपद् सम्बन्धी सूचना प्रणाली (DIMS) लाई व्यवस्थित एवं प्रभावकारी रूपमा सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने । - विपद् सम्बन्धी अन्य निकायहरू Department of Hydrology and Metrology, Department of Mine and Geology आदिसंग Automation गर्ने कार्य गर्ने, गराउने । - मनसुन, बाढी पूर्व सूचना, जोखिम नक्सांकन, लगायत जलजन्य प्रकोप व्यवस्थापन सम्बन्धमा आवश्यकता/माग अनुसार प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूलाई प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने । - जलविज्ञान, जलगुण तथा थिप्रेनी र हिमनदी, हिमतालहरूको मोडलिङ मार्फत विगतको घटनाक्रमको विश्लेषण गर्ने तथा भविष्यको आउन सक्ने विषम परिस्थितिको आँकलन गर्ने (Reconstruction of past events and Scenario development of Future states) - विषम हावापानीको अवस्थामा विशेष सूचकहरू (Index) को थप अध्ययन, अनुसन्धान विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र प्राधिकरणलाई उपलब्ध गराउने ।

	<ul style="list-style-type: none"> - विपद् व्यवस्थापनका सम्बन्धमा नेपाल सरकारका मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह लगायत अन्य निकायहरूको सम्बन्धमा कार्यकारी समितिले निर्धारण गरेको भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्वाह गरे नगरेको विषयमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने, गराउने । - प्राधिकरणबाट सम्पादन भएका आवधिक योजना, क्षेत्रगत योजना, दीर्घकालिन योजना तथा वार्षिक कार्यक्रमहरूको समिक्षा गरी प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने, गराउने । - नेपाल सरकारले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका क्षेत्रमा गरेका द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय अन्तराष्ट्रिय प्रतिवद्धता र रणनीतिहरूको आवश्यकतानुसार कार्यान्वयन गर्ने, गराउने तथा सोको प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्बन्धीत निकायमा पेश गर्न सहयोग गर्ने । - प्राधिकरण मातहत रहने DEOC तथा मानवीय सहायता स्थलहरूको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गर्न, गराउने साथै DEOC तथा सहायता स्थलहरूको नियमित अनुगमन गर्ने, गराउने । - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारबाट कार्यान्वयन भएको कार्यक्रमहरूको अभिलेख तथा विपद् सम्बन्धी सूचना अद्यावधिक गर्ने, गराउने । - सूचना तथा प्रविधि सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने, गराउने । - प्राधिकरणको प्रशासनिक तथा खरिद इकाइको काम गर्ने, गराउने । - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान खोज तथा विश्लेषण गर्ने, गराउने - नदी नियन्त्रण, बाढी, पहिरो, भूकम्प, भूमण्डलीय तापमान बृद्धि, जलवायु परिवर्तन, भूउपयोग र विभिन्न प्रकोप तथा विपद्का सम्भावित कारक र न्यूनीकरणका उपायको विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने, गराउने । - विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सीप, कौशल र चेतना अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्ने, गराउने,
<p>२. <u>विपद् अनुसन्धान, मापदण्ड निर्धारण तथा क्षमता विकास शाखा</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी अवस्थामा रहने । - विपद्का सम्भावित घटनाको बारेमा सम्बन्धित सबैलाई पूर्व जानकारी गराउन तत्काल नेपाल सरकारद्वारा तर्जुमा भएका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कानून, नीति, रणनीति, मापदण्ड र कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने, - मौसमसँग सम्बन्धीत पूर्वानुमान, सूचना तथा जानकारीहरू तयार गर्ने साथै सो को जानकारी तत्काल सरोकारवालाहरूलाई उपलब्ध गर्ने गराउने, - मौसम सम्बन्धी सूचना तथा जानकारी तात्कालिक रूपमा सरोकारवालाहरूलाई उपलब्ध गराउने, - समग्र मौसमी अवस्थाको नियमित अनुगमन तथा विश्लेषण गर्ने, गराउने, - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने सरकारी निकाय, गैरसरकारी संस्था र निजी क्षेत्रका कार्यक्रमलाई नेपाल सरकारको प्राथमिकता तथा आवश्यकताको आधारमा परिचालन गर्न मार्गदर्शन गर्ने र त्यस्ता कार्यको अनुगमन गर्ने, गराउने, - सार्वजनिक संस्था तथा ब्यवसायिक प्रतिष्ठानले प्रतिष्ठानको प्रकृतिको आधारमा आफ्ना कर्मचारी तथा कामदारलाई दिनुपर्ने विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आधारभूत

	<p>अभिमुखीकरण तालिमको विषय र मापदण्ड तोक्न, आवश्यकता अनुसार तालिम, प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू संचालन गर्न, गराउने,</p> <ul style="list-style-type: none"> - फ्लाइड स्क्वाडको लागि तालिम सञ्चालन गर्ने, - विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिका लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने
<p>३. जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा पुनर्लाभ शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> - सूचना संकलन विश्लेषण तथा सम्प्रेषण गर्न र खोज उद्धार तथा राहत सम्बन्धी कार्यको समन्वय गरी तयारी अवस्थामा राख्ने - विपद् प्रतिकार्यको समयमा विषयगत निकायसँग छलफल गर्ने र परिचालन (Cluster Activation) का लागि कार्ययोजना बनाउने । - विपद्को समयमा नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, शशस्त्र प्रहरी लगायत सुरक्षा निकाय, स्वयमसेवक व्यूरो, फ्लाइङ्ग स्क्वाड लगायत संयन्त्र परिचालन गर्ने - विपद् प्रतिकार्यमा निजी तथा गैरसरकारी संस्था स्थानीय समुदाय तथा अन्य सरोकारवालालाई समन्वयात्मक रूपमा परिचालन गर्ने, गराउने । - विपद्का लागि आपत्कालिन गोदाम घर सञ्चालन गर्ने, प्राप्त राहत सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने, विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, गराउने - विपद् प्रभावित क्षेत्रका नागरिकलाई अस्थायी पुनर्स्थापना तथा सिकाई केन्द्रको निर्माणमा स्थानीय समुदाय एवं स्वयमसेवक परिचालन गर्ने, गराउने । - विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्पर्क व्यक्ति (Focal Persons) को बैठक आयोजना गर्ने - केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन समितिबाट जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम निकासी तथा विपद् प्रतिकार्यका लागि खर्च भूक्तानि सम्बन्धी कार्य गर्ने । - विपद्को समयमा विपद् प्रतिकार्यको लागि अन्तराष्ट्रिय द्विपक्षीय र बहुपक्षीय सहयोगको पूर्व तयारी बारे जानकारी लिने र सो व्यवस्था सम्बन्धी जानकारी सम्बन्धितलाई गराउने । - पूर्व तयारी, पूर्व सूचना तथा संचारको विषयमा अन्तर तह र निकाय बीच समन्वय र सहकार्य कायम गर्ने गराउने, - विपद्का घटना पश्चात् द्रुत क्षति आँकलन गर्ने र पुनर्लाभ तथा पुनर्स्थापनाका लागि आवश्यक व्यवस्था र समन्वयात्मक कार्य गर्ने गराउने, - विपद्बाट प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायलाई मानवीय सहायता उपलब्ध गराउँदा आधारभूत मानवीय मापदण्ड (Core Humanitarian Standard) को अनुसरण गर्न गराउन आवश्यक पहल गर्ने गराउने, - विपद्का घटना पश्चात मानवीय सहायताका लागि आउने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय समूह एवम् प्राप्त हुने नगद तथा राहत सामग्रीको व्यवस्थापन र लेखाजोखा गर्ने, गराउने । - विपद् पुनर्लाभ तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धमा नेपाल सरकारका मन्त्रालय, विभाग तथा अन्य निकायलाई निर्धारित गरेको भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्वाह गरे नगरेको विषयमा अनुगमनको व्यवस्था गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने गराउने, - पुनर्लाभ र पुनर्स्थापनाका लागि प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहसँग समन्वय, सहकार्य र साझेदारी प्रवर्धन गर्ने व्यवस्था मिलाउने र ती तहहरूले आ-आफ्नो भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्वाहको विषयमा अनुगमनको व्यवस्था मिलाई प्रतिवेदन गर्ने गराउने, - विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति र परिषद् बाट भएका निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

<p>४. <u>विपद् अनुसन्धान, मापदण्ड निर्धारण तथा क्षमता विकास शाखा</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी मापदण्ड, नक्सा, डिजाइन तयार गरी सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी कार्यान्वयन गर्न जोड दिने, - विपद् जोखिम सम्बेदनशिल विकासलाई जोड दिई सार्वजनिक तथा निजी पूर्वाधार निर्माणमा आवश्यक मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने,गराउने, - विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी विषयलाई विकास कार्यक्रममा मूल प्रवाहिकरण गर्न आवश्यक प्राविधिक कार्यहरू गर्ने गराउने, - सार्वजनिक तथा निजी भवन, सार्वजनिक सडक, पूल, विमान स्थल, लगायतको जोखिम मूल्याङ्कन गरी आवश्यक सल्लाह सुझाव प्रस्तुत गर्ने,गराउने, - भुकम्प प्रतिरोधी तथा चट्याङ्ग प्रतिरोधी भवन निर्माण गर्न नमुना Building code बनाउने, कार्यान्वयनमा समन्वय गर्ने,गराउने, - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान खोज तथा विश्लेषण गर्ने, गराउने - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पाठ्यक्रम निर्माण तथा तालिमको ढाँचा तयार गर्न सहयोग गर्ने,गराउने । - नदी नियन्त्रण, बाढी, पहिरो, भूकम्प, भूमण्डलीय तापमान बृद्धि, जलवायु परिवर्तन, भूउपयोग र विभिन्न प्रकोप तथा विपद्का सम्भावित कारक र न्यूनीकरणका उपायको विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने, गराउने । - नेपाल सरकारका विभिन्न निकाय लगायत अन्य संस्थालाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित अध्ययन अनुसन्धान तथा मापदण्ड निर्माण तथा कार्यान्वयनका विषयहरूमा प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउने । - विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि भूविज्ञान, जल तथा मौषम विज्ञान, भौगोलिक सूचना प्रणाली, दूर संवेदन (रिमोट सेन्सिङ) प्रणाली, पूर्व चेतावनी प्रणाली लगायतका आधुनिक तथा परम्परागत प्राविधिकहरूको अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, गराउने र उपयुक्त प्राविधिको उपयोग गर्ने गराउने, - विपद् व्यवस्थापन आधुनिक सूचना प्रणाली विकास सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने, - विपद् जोखिमको अध्ययन तथा अनुसन्धानमा सरकारी निकायहरू, निजी तथा साझेदार, गैर सरकारी संस्थाहरू, रेडक्रस अभियानका अंगहरू, विश्व विद्यालय र अनुसन्धान केन्द्रहरू तथा अन्य सरोकारवालाहरू बीच सहकार्य र समन्वय गर्ने, गराउने, - खडेरी,जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी तथ्य, आंकलन, सूचना, जानकारीहरू अध्ययन गर्ने गराउने साथै विषम हावापानीको अवस्थामा विशेष सूचकहरू (Index) को थप अध्ययन, अनुसन्धान गरी विश्लेषण तयार गर्ने,
<p>५. <u>राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा खोज तथा उद्धार समूहको गठन तथा क्षमता विकास गरी प्रभावकारी खोज, उद्धार तथा राहत प्रदान गर्ने, गराउने, - विपद्का घटना हुनासाथ त्यस्ता घटनाबाट असर पर्न सक्ने क्षेत्रमा रहेका ब्यक्तिलाई उद्धार गर्ने, गराउने र विपद् प्रभावित वासिन्दाको जीउधनको भरपर्दो सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गर्ने गराउने, - विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि सुरक्षा निकाय खोज तथा उद्धार समूह, फ्लाइट स्क्वाड, स्थानीय समूदाय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नेपाल स्काउट, स्वयम सेवक, प्राविधिक लगायतका सरोकारवाला संस्थालाई परिचालन गर्ने गराउने,

	<ul style="list-style-type: none"> - विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि आउने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खोज तथा उद्धार समूह एवम् प्राप्त हुने नगद तथा राहत सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने गराउने, - विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धारका लागि प्राप्त हुने अन्तर्राष्ट्रिय द्विपक्षिय एव बहुपक्षिय सहायताको एकीकृत अभिलेख राख्ने, - विपद्को समयमा अन्य सरकारी निकायका कर्मचारी आवश्यक पर्ने अवस्था आइ परेमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको निर्णय अनुसार कर्मचारी परिचालन गर्ने, गराउने, - विपद्को समयमा प्राप्त राहत सामग्रीलाई सुरक्षित रूपमा भण्डारण गर्ने र प्रभावितलाई पारदर्शी रूपमा राहत वितरणको व्यवस्था मिलाउने, - विपद्को समयमा तत्काल परिचालन हुने गरी फ्लाइडिङ् स्क्वाड र स्वयम सेवक ब्यूरो गठन गर्न सुरक्षा निकायसंग समन्वय गर्ने गराउने, - राहत संकलन र परिचालनमा दोहोरोपना आउँन नदिन एकद्वार प्रणाली अवलम्बन गर्ने गराउने, - विपद्को समयमा विपद् प्रतिकार्यको लागि सुरक्षा निकाय, खोज तथा उद्धार समूह र संस्थालाई परिचालन गर्नुपर्ने भएमा प्राधिकरण मार्फत गृह मन्त्रालयसँग समन्वय गर्ने गराउने, - विपद् प्रतिकार्यका अनुगमनको लागि अनुगमन संयन्त्रको व्यवस्था र परिचालन गर्न समन्वय र आवश्यक व्यवस्था गर्ने गराउने, - खोज तथा उद्धार तत्काल सञ्चालन गर्न राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको हाताभिन्न कमाण्ड पोष्ट खडा गर्ने गराउने, - आपत्कालीन कार्य संचालन तथा प्रतिकार्यको लागि अन्तर तह र निकाय बीच समन्वय कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्ने गराउने, - विपद् प्रतिकार्यको विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने गराउने।
--	--

५. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका शाखा र जिम्मेवार अधिकारी,

क्र.सं.	प्राधिकरणको शाखा	जिम्मेवार अधिकारी	कैफियत
१.	प्रशासन, योजना तथा अनुगमन शाखा	जनार्दन गौतम	शाखा प्रमुख/उप सचिव
२.	विपद् अनुसन्धान, मापदण्ड निर्धारण तथा क्षमता विकास शाखा	वेदनीधि खनाल	शाखा प्रमुख/उप सचिव
३.	जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा पूनर्लाभ शाखा	वेदनीधि खनाल	शाखा प्रमुख/उप सचिव
४.	विपद् अनुसन्धान, मापदण्ड निर्धारण तथा क्षमता विकास शाखा	जनार्दन गौतम	शाखा प्रमुख/उप सचिव
५.	राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र	दिलबहादुर तामाङ	शाखा प्रमुख/उप सचिव

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि,

-

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

प्राधिकरणले कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कार्यहरू पद सोपानीय प्रणालीबाट निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको । नीतिगत र वैदेशिक सहायता लिने विषयमा फाईल निर्णयार्थ गृह मन्त्रालयमा पेश गर्न र तहाँबाट निर्णय भए बमोजिम गर्ने गरेको ।

८. निर्णयउपर उजुरी सुन्ने अधिकारी,

प्राधिकरणका विभिन्न महाशाखा तथा शाखाहरूबाट सम्पादन गरिने कार्यहरूको निर्णय उप उजुरी सुन्ने अधिकारी गृह मन्त्रालयको कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७६ बमोजिम हुनेछ ।

९. यस अवधिमा सम्पादन गरेको कामको विवरण,

- क) मनसुन आपत्कालीन कार्ययोजना भाग-१ र भाग-२ निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको ।
- ख) प्रदेश नं. ५ नवलपरासी पश्चिम अन्तर्गत वर्दघाट सुस्ता पश्चिममा आउने वाढीको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको ।
- ग) विपद् जोखिम लगानी रणनीति (Disaster Risk Financing Strategy) को मस्यौदा गृह मन्त्रालयमा पेश गरिएको ।
- घ) यस वर्षको मनसुन २०७७ जेठ ३० देखि सुरु भएकोमा मनसुन अवधिभरका लागि दैनिक विपद् बुलेटिन प्रकाशन भई हालसम्म पनि दैनिक विपद् बुलेटिन प्रकाशन भईरहेको ।
- ङ) मनसुनको १५ दिने, ३० दिने, ४५ दिने, ६० दिने, ७५ दिने र १०० दिने लेखाजोखा प्रतिवेदन तयार गरिएको ।
- च) समय-समयमा प्रेस नोट एवम् पत्रकार सम्मेलन मार्फत भए गरेका कार्यहरू बारे सञ्चार माध्यम र सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने गरेको ।
- छ) फेसबुक पेज, twitter लगायत drrportal मा भए गरेका कार्यको विवरण राखिएको ।

- ज) प्राधिकरणको website निर्माणको क्रम अन्तिम चरणमा रहेको ।
- झ) सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षता रहेको राष्ट्रिय परिषद्को २ वटा बैठक र माननीय गृहमन्त्रीज्यूको अध्यक्षता रहने कार्यकारी समितिको ४ वटा बैठकहरू सम्पन्न गरिएको ।
- ञ) अन्तर्राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण दिवस (International Day of Disaster Risk Reduction) विभिन्न कार्यक्रमहरूको आयोजना गरि सप्ताहव्यापीरूपमा मनाईएको ।
- ट) विपद् प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण तथा स्थानान्तरण अनुदान कार्यविधि, २०७७ अन्तिम मस्यौदा तयार भई स्वीकृतिको क्रममा रहेको ।
- ठ) नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय अन्तर्गत राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको नाममा २०७७ भाद्र ५ गते लालपूर्जा प्राप्त भई भवन निर्माणका लागि आवश्यक समन्वयात्मक कार्यारम्भ भएको ।
- ड) प्राधिकरणको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण O & M स्वीकृत भएको ।
- ढ) कार्यालयको कार्ययोजना र आफ्नै लेखा प्रणाली सञ्चालन भएको ।

१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

कार्यालय प्रमुखको नाम: अनिल पोखरेल

पद: कार्यकारी प्रमुख

प्रवक्ता/ सूचना अधिकारीको नाम: जनार्दन गौतम

पद: उप सचिव

सम्पर्क नं. ९८४१५५२९७९

११. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची,

क) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४

ख) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६

ग) विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५

१२. आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अघावधिक विवरण,

यस प्राधिकरणको चालु आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को प्रथम त्रैमासिक सम्मको खर्च चालु तर्फ रु. ५५,५९,९३२/- (अक्षरेपी पचपन्न लाख उनन्साठी हजार नौसय बत्तीस रुपैयाँ) खर्च भएको र पुँजीगत तर्फ रु. ४,६५,५०३/- (अक्षरेपी चार लाख पैसठ्ठी हजार पाँचसय तीन रुपैयाँ) खर्च भएको ।

१३. अन्य विवरण ।

-

१४. आ.व. २०७६/०७७ मा सञ्चालित मुख्य कार्यक्रम, आयोजना र उपलब्धिको विवरण

-

१५. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको वेवसाइट यस प्राधिकरणको आधिकारिक वेवसाइट www.bipad.gov.np रहेको छ ।
१६. वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवम् प्राविधिक सहयोग र सम्झौता विवरण
-
१७. सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सो को प्रगति प्रतिवेदन
-
१८. वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधि
-
१९. सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना उपलब्ध गराईएको विषय
-
२०. सूचनाहरु अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सो को विवरण
-